

▲ Ziedoņu priede Viteru ozols ▼

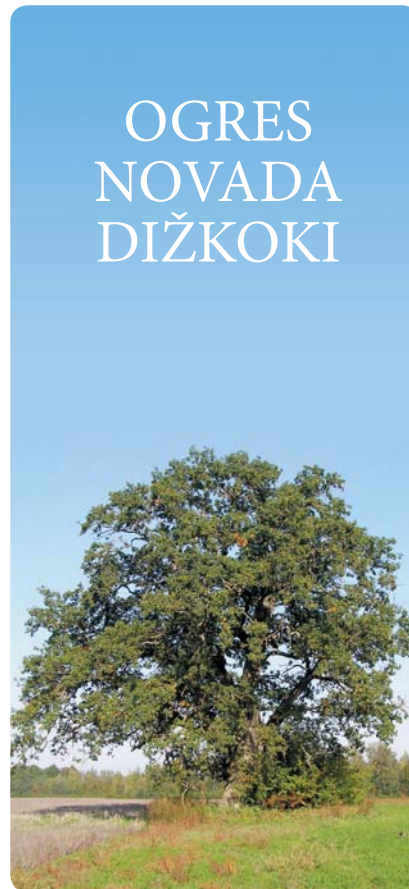
▲ Krasta viksna Rūķeru paeglis ▼

▲ Spārīšu viksna Rankas viksna ▼

▲ Pauguru ozols Lāčūmsku priede ▼ Jauntulku ozols ►

OGRES NOVADA DIŽKOKI

Cilvēki kopš seniem laikiem ir apbrīnojuši un saudzējuši dzižus kokus to krāšņuma un varenības dēļ. Tagad dzižkoki ir īpaša dabas pieminekļu kategorija; tiem ir arī liela kultūrvēsturiska un zinātniska nozīme. Eiropā dabas pieminekļu apzināšanas un saglabāšanas kustība sākās 19. un 20. gs. mijā. Latvijā šīs idejas mazliet vēlāk sāk popularizēt pazīstami dabaszinātnieki K. Kupfers, J. Bickis, Z. Lancmanis u.c. Pirmo liela izmēra un kultūrvēsturisku koku sarakstu 1937. gadā publicē E. Jansons, pēc tam dzižkokus skaitījuši un pētījuši S. Saliņš (tieši viņš ievieš terminu *dzižkoks*), G. Eņiņš, A. Baiža, J. Cepītis u.c. Paslaik Latvijā ir zināmi pāri par diviem tūkstošiem dzižkoku.

Ogres novads ir bagāts ar dzižiem kokiem. Ievērojamākā ir Zāgeru vikсна, jau 1937. gadā to minējis E. Jansons. 1977. gadā pirmajā oficiālajā Latvijas aizsargājamo dabas objektu sarakstā ir iekļauti 17 tagadējā Ogres novada dzižkoki, 1985. gada sarakstā — 21 dzižkoks. 2007. gada vasarā Ogres novadā veikta jauna uzskaitē (A. Bigačs, M. Laiviņš) un reģistrēti 45 liela izmēra koki: 20 viksnas (*Ulmus laevis*), 13 ozoli (*Quercus robur*), 7 priedes (*Pinus sylvestris*), 2 liepas (*Tilia cordata*), viena kļava (*Acer platanoides*), Eiropāpānas lapegle (*Larix x eurolepis*) un viens paeglis (*Juniperus communis*) (sk. tabulu). Te redzama Ogres novada īpatnība. Latvijā gandrīz visur paši izplatītākie dzižkoki ir ozoli, otrajā vietā ir liepas, bet lielu viksnu un gobu ir maz. Ogres novadā toties visbiežāk sastopamie un raksturīgākie dzižkoki ir tieši viksnas.

Viksnas ir arī lielākie, garākie un kuplākie novada koki, tām ir izcilis skaists zarojums. Resnākā ir Zāgeru vikсна (stumbra apkārtmērs 6,5 m), tikai mazliet tievāka (6,7 m) ir 2007. gadā nokaltusi Sloku vikсна. Septiņas dzižviksnas ir garākas par 30 m, trīs no tām ir 34 m augstas; kuplākais vainags ir Krasta viksnai (29 x 27 m), G. Eņiņš raksta, ka Ogresgala vikсна (7,3 m), kas nolūzusi pirms 15 gadiem, ir bijusi otra resnākā vikсна Latvijā. Dzižs vikšanas aug Ogres un tās pieteku krastos — upju ielejās tām ir ļoti piemērotas augtēnes.

Ogresgala novada dzižozoli nesasniedz izcilus izmērus. Tikai Truču un Jauntulku ozoli ir mazliet resnāki par 6 m. Augstākais dzižozols aug Ogres krasta nogāzē pie Jauntulku mājām, bet kuplākais vainags ir Ormaņu ozolam (30 x 22 m).

Lielākā priede tagad atrasta Ogresgala kapsētā (3,78 m), tai ir arī kupls vainags (16 x 15 m). Gandrīz tikpat resna (3,77 m) ir jau agrāk pazīstamā Smiltnieku pirts (Lāčumsku) priede. Sen ir zināms un dzižkoku sarakstos minēts arī Rūķeru (Neteiču) paeglis. Pats augstākais koks (36 m) novadā ir Eiropas un Japānas lapegles hibrīds Ogrē.

Saudzēsim un sargāsim mūsu dabas bagātību — Ogres novada dzižkokus!

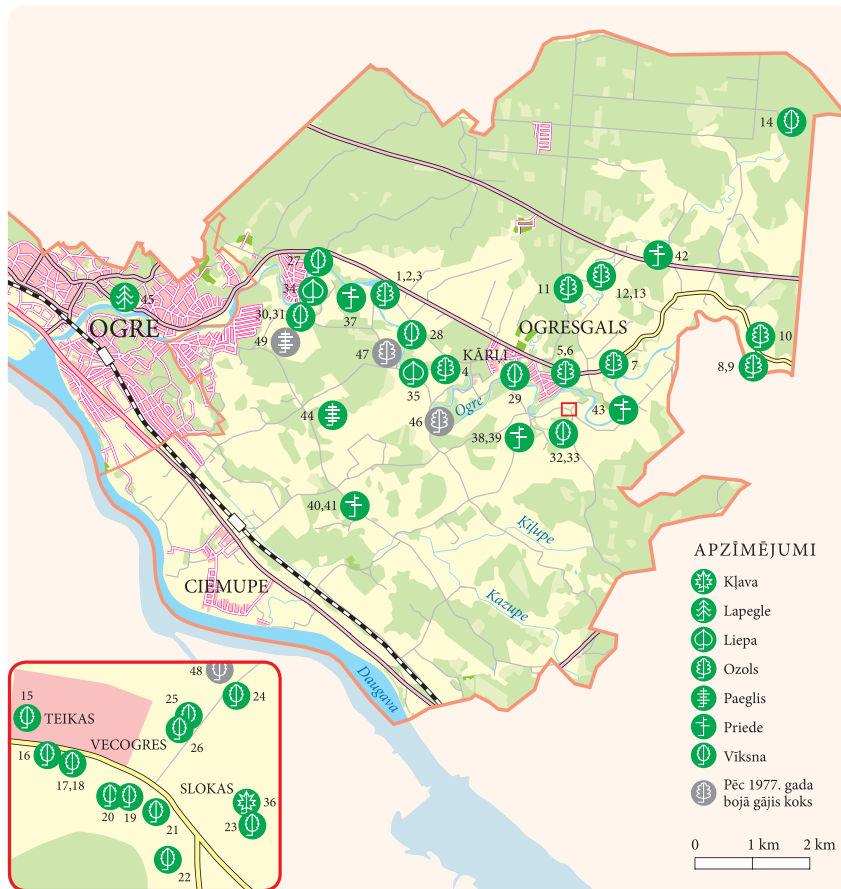
Texts: Māris Laiviņš • Fotografijas: Aivars Bigačs

IZDEVUMU FINANŠĒ:

	Koka numurs kartē	Koka nosaukums (iekavās - agrākais nosaukums)	Stumbra apkārtmērs, m	Koka augstums, m
Ozoli	1.	Pauguru (Imantu)	4,67	20,8
	2.	Truču	6,12	27,2
	3.	Truču	4,92	24,5
	4.	Lapsiņu	5,30	26,0
	5.	Briviņu	4,57	19,2
	6.	Viteru (Mehānisko darbnīca)	5,59	19,6
	7.	Ormaņu	5,13	26,8
	8.	Jauntulku	4,84	29,2
	9.	Jauntulku	5,54	33,2
	10.	Jauntulku	6,01	22,8
	11.	Liepu (Mālkalnu)	5,37	18,8
	12.	Lakrangu	5,22	29,2
	13.	Krauzu	5,67	26,0
Viksnas	14.	Rankas	4,18	34,0
	15.	Teiku	4,09	22,2
	16.	Teiku (Ogresgala)	4,89	29,6
	17.	Vecogres (Ogresgala)	4,54	25,1
	18.	Vecogres (Ogresgala)	4,35	19,2
	19.	Vecogres (Ogresgala)	4,30	30,4
	20.	Vecogres (Ogresgala)	6,22	24,1
	21.	Vecogres (Ogresgala)	5,05	32,4
	22.	Vecogres (Ogresgala)	4,17	24,8
	23.	Sloku (Ogresgala)	4,20	24,0
	24.	Sloku (Ogresgala)*	6,63	34,0
	25.	Sloku (Ogresgala)	4,86	34,0
	26.	Sloku (Ogresgala)	4,11	30,8
	27.	Zāgeru	6,65	31,2
	28.	Spāriņu	4,52	18,3
	29.	Krasta	5,52	21,0
	30.	Augsbrīņķu	4,89	28,5
	31.	Augsbrīņķu	3,95	28,0
	32.	Vecogres	4,55	25,4
	33.	Vecogres	3,90	25,2
Liepas	34.	Silkalnu	4,40	23,0
	35.	Vecdupāņu	5,13	29,3
Kļava	36.	Sloku	4,12	28,2
Priedes	37.	Silkalnu	3,15	27,2
	38.	Smiltnieku	3,48	22,4
	39.	Lāčumsku (Smiltnieku pirts)	3,77	20,7
	40.	Neimaņu	3,27	14,6
	41.	Paēnu	3,39	15,0
	42.	Ziedoņu	3,42	21,5
	43.	Ogresgala kapsētas	3,78	24,0
	Paeglis	44.	Rūķeru (Neteiču)	1,48
Lapegle	45.	Norupes	3,24	35,7
Pēc 1977. gada bojā gājušie dzižkoki	46.	Mazpeču ozols	5,60	25,0
	47.	Jaundupāņu ozols	4,50	25,0
	48.	Ogresgala vikсна	7,30	27,0
	49.	Augsbrīņķu kadiķis	1,40	7,9

*koks nokaltis

▲ Vecdupāņu liepa

▼ Teiku vikсна

